

بیه‌ودی‌ستیزی

هانا آرنت

ترجمه مهدی تدینی

یهودی‌ستیزی

عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتار

بنگاه ترجمه و نشر
کتاب پارسه

سرشناسه: آرت، هانا، ۱۹۰۶ - ۱۹۷۵ م / Arendt, Hannah
 عنوان و نام پدیدآور: عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتیر؛ یهودی‌ستیزی / هانا آرت / ترجمه مهدی تدینی
 مشخصات نشر: تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه ۱۴۰۱
 مشخصات ظاهری: ۴۰۰ ص (جلد اول)
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۸۹۸-۷
 شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۳-۹۰۸-۳
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت: عنوان اصلی: Elemente und Ursprünge totaler Herrschaft Antisemitismus, Imperialismus, totale Herrschaft, 2017
 موضوع: یهود ستیزی / امپریالیسم / توتالیترسیم
 مندرجات: ج. ۱. یهودی‌ستیزی - ج. ۲. امپریالیسم - ج. ۳. توتالیترسیم
 شناسه افزوده: تدینی، مهدی، ۱۳۵۹ - مترجم
 رده‌بندی کنگره: DS۱۴۵/آ۴ع۹ ۱۳۹۸
 رده‌بندی دیویی: ۳۰۵/۸۹۲۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۲۴۵۷۹

■ عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتیر (۱) یهودی‌ستیزی

هانا آرت / ترجمه مهدی تدینی
 مجموعه ایدئولوژی پژوهی
 آماده‌سازی و تولید: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه
 طراحی گرافیک: پرویز بیانی
 چاپ و صحافی: دالاهو
 نوبت و شمارگان: چاپ اول ۱۴۰۲، ۱۱۰۰ نسخه

همه حقوق چاپ و نشر برای بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه محفوظ است.
 هرگونه اقتباس از این اثر، منوط به دریافت اجازه کتبی از ناشر است.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک ۷۴
 طبقه سوم، تلفن: ۶۶۴۷۷۴۰۵

@ketabeparseh

هانا آرنٹ (۱۹۰۶-۱۹۷۵)

نظریه پرداز سیاسی آلمانی-آمریکایی و صاحب آثاری چون:
حیات ذهن، وضع بشر، انقلاب، آیشمن در اورشلیم و...

برای
چشم‌های مادر
(مترجم)

فهرست

۱۱	یادداشت مترجم
۱۷	دیباجه
۲۳	پیشگفتار چاپ نخست
۲۷	پیشگفتار
۳۹	۱. یهودی ستیزی و عقل سلیم
۵۹	۲. یهودیان و دولت-ملت
۵۹	دوسویگی ره‌ایش و یهودیان به عنوان بانکداران دولتی
۱۰۵	از یهودی ستیزی پروسه تا نخستین احزاب یهودی ستیز آلمانی
۱۴۲	یهودی ستیزی چپ‌ها
۱۶۵	عصر طلایی امنیت
۱۷۵	۳. یهودیان و جامعه
۱۷۹	یهودیان استثنایی
۲۱۳	زندگی حرفه‌ای بنجامین دیزرائیلی
۲۴۰	محلۀ سن-ژرمن

۲۶۷..... ۴. ماجرای درفوس

۲۸۱..... یهودیان در جمهوری سوم

۲۹۳..... ارتش و روحانیت علیه جمهوری

۳۰۶..... مردم و عوام

۳۲۹..... آشتی بزرگ

۳۳۷..... یادداشت‌ها

۳۷۵..... نمایه

یادداشت مترجم

کتاب عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتار پرحجم‌ترین کتاب و به گمان بسیاری اثر اصلی هانا آرنه است. او در سال ۱۹۵۱ این کتاب را نخست به زبان انگلیسی و با عنوان خاستگاه‌های توتالیتاریسم^۱ منتشر کرد. اما خیلی زود از پی انتشار کتاب به زبان آلمانی نیز برآمد و با همت خود او در سال ۱۹۵۵ نسخه آلمانی کتاب با عنوان عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتار^۲ منتشر شد. آرنه خود در پیشگفتار کتاب شرح می‌دهد که به هنگام بازنویسی کتاب به آلمانی تغییراتی، از تکمیل تا حذف، اعمال کرده است؛ بدون آن که در ساختار کلی کتاب دست برده باشد. اما چنان که پیداست، نسخه آلمانی کتاب قدری (شاید حدود پانزده درصد) پرحجم‌تر از نسخه انگلیسی است و از آن جا که چند سال پس از نسخه انگلیسی نوشته شده و نویسنده نیز مجال

1. *The Origins of Totalitarianism*

2. *Elemente und Ursprünge totaler Herrschaft. Antisemitismus, Imperialismus, totale Herrschaft*

یافته است از توانایی‌های زبان مادری‌اش در نگارش بهره برد، نسخهٔ آلمانی در کل ویراستی جذاب‌تر به نظر می‌رسد.

کتاب سه فصل دارد: «یهودی‌ستیزی»، «امپریالیسم» و «توتالیتاریسم». با توجه به حجم بالای این فصل‌ها تصمیم گرفتم هر یک از فصل‌ها را به صورت مجلدی جداگانه منتشر کنم. به این ترتیب، کتاب شاکله‌ای سه‌جلدی می‌یابد، به گونه‌ای که هر یک از سه فصل اصلی کتاب به مجلدی جداگانه تبدیل می‌شود. سه جلد کتاب به مرور و طی سه سال منتشر خواهد شد. ضمن این که بعید نیست در آینده با همکاری ناشر، مجلدی تک‌جلدی نیز از این اثر منتشر شود.

بی‌تردید نیازی به معرفی نویسنده نیست، زیرا هانا آرنت یکی از محبوب‌ترین و معروف‌ترین متفکران سیاسی نزد ایرانیان است. اما از آن‌جا که آرنت خود یهودی تبار بود و زندگی‌اش از هر نظر متأثر از مواجهه‌اش با رژیم توتالیتار بود، از همین منظر نگاهی گذرا به زندگی او می‌اندازیم.

آرنت چهاردهم اکتبر ۱۹۰۶ در شهر لیدن^۱ آلمان، در خانواده‌ای یهودی به دنیا آمد. پدر و مادر او یهودیانی سکولار بودند و بر حسب تربیت خانوادگی از فضای یهودی‌ارتودوکس دور بود، گرچه خود را یهودی می‌دانست. سال ۱۹۲۴ تحصیل در دانشگاه ماربورگ را در رشتهٔ فلسفه، نزد مارتین هایدگر، فیلسوف بزرگ آلمانی، آغاز کرد و از قضا این برهه از زندگی‌اش به دلیل رابطهٔ عاشقانه‌ای که میان او و هایدگر پدید آمد، بسیار پررنگ شده است. البته این رابطه در آن زمان رازی سربه‌مهر بود. او در دانشگاه فرایبورگ نزد ادموند هوسرل و در دانشگاه هایدلبرگ نزد کارل یاسپرس نیز فلسفه خواند و سرانجام در سال ۱۹۲۸ در همین دانشگاه با راهنمایی یاسپرس، رسالهٔ دکتری

1. Liden

خود را با عنوان مفهوم عشق نزد سنت آگوستین^۱ دفاع کرد. آرنت پیش از به قدرت رسیدن هیتلر، گمان می کرد که ناسیونال سوسیالیسم در آلمان به قدرت خواهد رسید و در تدارک مهاجرت بود. پس از به قدرت رسیدن هیتلر در ژانویه ۱۹۳۳ کار برای او به عنوان یهودی بسیار دشوار شد، البته آرنت معتقد بود باید مبارزه کرد و برای مهاجرت یهودیان با سازمان های صهیونیست همکاری می کرد. در همین اثنا، مه ۱۹۳۳، چند روزی از سوی گشتاپو بازداشت شد و پس از آزادی، به همراه همسر اولش، گونتر آندرس^۲، به فرانسه کوچید. او در فرانسه نیز برای کمک به یهودیان و آشنایی نظری با مسئله یهودی ستیزی تلاش می کرد. پس از شکست فرانسه از آلمان، دیگر فرانسه هم جای ماندن نبود و به همراه همسر دومش، هاینریش بلوشر^۳، ابتدا به لیسبون و از آن جا در مه ۱۹۴۱ به نیویورک مهاجرت کرد.

زندگی آرنت از زمان مهاجرت به آمریکا تا درگذشت او، در چهارم دسامبر ۱۹۷۵، در تدریس و تألیف خلاصه می شد. به همین روایت کوتاه از زندگینامه او بسنده می کنیم تا فقط یادآوری کنیم، آرنت به عنوان زنی یهودی-آلمانی که نزد بزرگ ترین فیلسوفان آلمانی تربیت فلسفی یافته بود، واکنش نظری سترگی به سرنوشت خود نشان داد. او به یکی از شناخته شده ترین نظریه پردازان سیاسی تبدیل شد. هیچ گاه خودش را یک آلمانی تمام عیار

۱. *Der Liebesbegriff bei Augustin*: این کتاب با عنوان محبت و آگوستین قدیس به ترجمه

فرهنگ رجایی در نشر کتاب پارسه به چاپ رسیده است.

۲. Günther Anders (۱۹۰۲-۱۹۹۲): نویسنده، شاعر و فیلسوف آلمانی که کتاب های

پرشماری از او بر جا مانده است. آندرس نیز که از خانواده ای یهودی بود در سال ۱۹۳۶

به آمریکا مهاجرت کرد. او بیش تر با نام گونتر اشترن شناخته می شود.

۳. Heinrich Blücher (۱۸۹۹-۱۹۷۰): فیلسوف و استاد دانشگاه. او و آرنت در سال ۱۹۴۰

ازدواج کردند. آرنت کتاب عناصر و خاستگاه های حاکمیت توتالیتار را به هاینریش

بلوشر تقدیم کرده است.

نمی‌دانست، بلکه آلمان برایش زبان مادری و ادبیات بود. وقتی سال ۱۹۳۷، در زمانی که در تبعید بود، تابعیت آلمانی از او سلب شد، به معنای واقعی به فردی بی‌تابعیت تبدیل شد. البته برای این یهودی‌زاده این وضعیت هیچ ناآشنا و نامأنوس نبود. آرنست تازه در سال ۱۹۵۷ توانست تابعیت آمریکایی بگیرد و از آن پس خود را آمریکایی معرفی می‌کرد. اما وقتی به متون آرنست می‌نگریم، روح او را بی‌تابعیت و فارغ از هر تعلق متعصبانه‌ای می‌یابیم. انگار یگانه موطن او اندیشه بود و ماند.

در سال‌های گذشته، به عنوان پژوهشگر و مترجم، دو پروژه نظری اصلی را پیگیری کرده‌ام. نخست این که در جهت گسترش آنچه «فاشیسم پژوهی» می‌نامم، کوشیده‌ام؛ و دوم این که در پروژه‌ای بلندمدت ترجمه آثار اصلی ارنست نولته، تاریخ‌نگار و متفکر آلمانی را در پیش گرفته‌ام. نولته در حوزه فاشیسم‌شناسی، ایدئولوژی پژوهی و تاریخ‌اندیشی آثار ارزشمند پرشماری نگاشته است که برگردان همان چند اثر اصلی او نیز دست کم دو دهه زمان خواهد برد. اما در این میان، چند دلیل باعث شد این اثر آرنست را نیز در فهرست کارهای ترجمه قرار دهم: نخست اهمیت این کتاب و بی‌همتای بودن آن؛ دوم این که موضوع کتاب به آن موضوع فاشیسم پژوهی، که بر آن متمرکزم، نزدیک است؛ و سوم این که کم و بیش شباهت‌هایش میان اندیشه‌ها و نگرش‌های

۱. Ernst Nolte (۱۹۲۳-۲۰۱۶): متفکر و تاریخ‌نگار آلمانی. از جمله کتاب‌های او که تاکنون ترجمه شده است: جنبش‌های فاشیستی؛ بحران نظام لیبرال و تکامل فاشیسم (ققتوس ۱۳۹۳)، قرن بیستم؛ ایدئولوژی‌های خشونت (ققتوس ۱۳۹۶)؛ از جمله کتاب‌هایی که در باره نولته است: ارنست نولته: سیمای یک تاریخ‌اندیش (ثالث ۱۳۹۶)، آشویتس یکتا؛ ارنست نولته، یورگن هابرماس و ۲۵ سال دعوای تاریخ‌نگاران (کویر ۱۳۹۵). از جمله کتاب‌های نولته که به زودی منتشر خواهد شد: کتاب اصلی او درباره فاشیسم با عنوان فاشیسم در دوران آن، و کتابی از او درباره اسلام‌گرایی با عنوان اسلام‌گرایی: سومین جنبش مقاومت رادیکال. همه این کتاب‌ها با ترجمه مترجم همین کتاب است.

هانا آرنت و ارنست نولته وجود دارد که باعث می‌شود اندیشه‌های این دو مکمل یکدیگر باشد. می‌دانیم که آرنت استوارترین مبانی نظری را برای نظریهٔ توتالیتاریسم گسترانده است. نولته نیز همواره مدعی بود که با کارهای نظری خود، بُعدی تاریخی-تکوینی به نظریهٔ توتالیتاریسم بخشیده و به این ترتیب نقص بزرگ این نظریه را رفع کرده است (و آن نقص این است که نظریهٔ توتالیتاریسم چندان به درستی توضیح نمی‌دهد با چه توجیهی متخاصم‌ترین ایدئولوژی‌های تاریخ، همانا ناسیونال‌سوسیالیسم و بولشویسم را در یک کاسه نهاده است).

البته این شباهت آرنت و نولته هیچ عجیب نیست، زیرا هر دو کم‌وبیش از یک جریان فلسفی برخاسته‌اند. دست کم نولته نیز مانند آرنت، از شاگردان نزدیک مارتین هایدگر بود و از ابتدای دههٔ ۱۹۴۰ تا پایان عمر هایدگر دوستی نزدیکی با این فیلسوف نامدار داشت. نولته نیز همواره به عنوان فیلسوفی تاریخ‌نگار معروف بوده است، در حالی که خود ترجیح می‌داد به عنوان «تاریخ‌اندیش» (متفکر تاریخ) شناخته شود. به این ترتیب، پیشنهاد می‌کنم همزمان با خواندن این کتاب آرنت، از نولته نیز غافل نشوید، زیرا این دو در کنار هم بر عمق بینش‌های همدیگر بسیار می‌افزایند.

مهر ۱۳۹۶، کتاب هولو کاست: پیگرد و کشتار یهودیان، نوشتهٔ الکساندر براکل، ترجمهٔ مهدی تدینی، در نشر ثالث منتشر شد. این نخستین کتابی بود که در ایران منتشر می‌شد و فرایند پیگرد و کشتار یهودیان اروپا را در زمان رایش سوم شرح می‌داد؛ به عنوان همان روایت استاندارد و رسمی که در اروپا ترویج می‌شود. کتاب پیش رو ما را به عمیق‌ترین ریشه‌های یهودی‌ستیزی می‌برد و بسیاری از پرسش‌هایمان را پاسخ می‌دهد؛ اما افزون بر این، کتاب دیگری در این موضوع با عنوان بولشویسم از موسی تالنین؛ گفتگو میان من و آدولف هیتلر منتشر خواهیم کرد که خواندن آن را نیز برای فهم یهودی‌ستیزی و مسئلهٔ

یهود بسیار ضروری می‌دانم. در نهایت، اگر سر آن دارید که فهم گسترده‌تری از پدیده یهودی‌کشی به دست آورید، پیشنهاد می‌کنم کتاب آشوریتس یکتا؛ ارنست نولته، یورگن هابرماس و ۲۵ سال دعوای تاریخ‌نگاران را نیز که نشر کویر به ویراستاری ماتياس برودکُرب و با ترجمه مهدی تدینی منتشر کرده است، در فهرست مطالعات خود قرار دهید.

سال‌ها پیش فرهیخته گرانمایه و مترجم چیره‌دست، جناب آقای محسن ثلاثی، فصل سوم کتاب خاستگاه‌های توتالیتاریسم را از نسخه انگلیسی با عنوان توتالیتاریسم به فارسی ترجمه و در نشر ثالث منتشر کرد که تاکنون چندین بار بازنشر شده است. ضمن قدردانی از زحمات این استاد گرانقدر، تردیدی نیست که اهمیت این کتاب ایجاب می‌کند کل کتاب ترجمه شود. شگفتا که هفتاد سال پس از انتشار نسخه انگلیسی خاستگاه‌های توتالیتاریسم این کتاب همچنان به طور کامل به فارسی ترجمه نشده بود. و البته این کاستی و کاهلی بزرگ در نهایت به کام من تمام شد و قرعه به نام من افتاد. به شیوه معمول در همه کتاب‌هایی که تاکنون ترجمه کرده‌ام، ارجاع‌ها و یادداشت‌های نویسنده که درون متن با اعداد متوالی داخل پرانتز مشخص شده است، همگی به صورت پی‌نوشت در انتهای کتاب می‌آید، و همه پانوشت‌های درون متن را خود افزوده‌ام. امید است که اهل نظر و خوانندگان دانایی دوست کتاب کوتاهی‌ها و نقص‌هایم را بزرگوارانہ ببخشایند و گوشزد کنند.

مهدی تدینی

بهمن ۱۳۹۷